GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0816
4	Work Number	R 2628
5	Page No (From... To)	1 to 20
6	Name of the Work	ATHAVANA VYAVAHARA TAUTRAMU
7	Subject	ATHAVANA

అథవణ వ్యవహార తంత్రము

AṬHAVAṆA VYAVAHĀRA TANTRAM.

Restored from the Mackenzie Records Vol. 154 (foll. 22-28) preserved in the Govt. Oriental Manuscripts Library, Madras-5. in the year 1977.

1

అరవణ వ్యవహార తంత్రము R.2628

22౧ పూర్వకాలం కర్ణాట రాజ్యాధిపతు

లయిన కృష్ణరాయలు అచ్యుతరాయలవారి
కాలమందు రాజ్యం యావత్తు బస్తీ చేసి
యెకుర్ల దెకుర్ల యేం ప్రకారం సప్త సంతాన
సమృద్ధిగా బందోబస్తు చేయవలయునని
ఆ ప్రకారం జరిగించి. ఆమా పూర్వకంగా గ్రామ
సంరక్షణార్థం ఉండవలసిన ఆయగాండ్లను
అందరికి తమరు నిశ్చయించిరి. ఈ సంస్థా
నికులకు పూర్వం ఈ రాజ్యం అంతా అరణ్య
మయమయిన్ని యుండగా కొన్ని స్థలముల
విశాలంగా ఉండబడిన దికుల్న జైన మొదల
వై విశేష కిరాతజన ప్రాబల్యంగా ఉండబడిన
దేశమందు బ్రాహ్మణ ప్రాబల్యం లేదు గనుక
అప్పుడు విద్యానగరం రాజులు ఆ సంస్థానం అది
యందు బ్రాహ్మలది. అనంతరం బ్రాహ్మల
చేతనే తమకు దత్తమయినది గనుక
సమస్త ప్రయోజనములకు జైనకిరాతుల
వల్ల తమకు బ్రాహ్మణుల లేక ~~తమకు~~
పని కానేరదు కనుక అప్పుడు అక్కరాప్పు
లయినవారిని యోగ్యాలను సమస్త సీమల
నుంచి పిలిపించి వైదిక వృత్తి ఉన్నవారికి

అగ్రహార శ్రోత్రియం భట్టువృత్తులు కల్పన
చేసి యిచ్చిన్ని యిది గాక లౌకికులయిన వారికి
తమరు నిర్ణయించిన దేశమందు గ్రాసభాగము
నాటి పేరు మొదలయిన స్థితులు వైదికులకు
ప్రయోజనాలు నిశ్చయించిరి. ఆ కాలమందు
పేరు పేరు నాడు గనుక యే సీమలో ఉన్నవారు
ఆ నాడు అని ఇది వరకు ప్రకాశంగా నడుస్తుంది.
ఈ తాలూకాలమందు ఒక నాడు వారు రెండో నాడులో
కాపురం ఉన్నప్పటికి పూర్వుల ఏ నాడు వారో
వీరిని అదే నాడు అని అంటారు. గాని అందుకు
ఇతర నామం రాలేదు. ఇది గాక నేటి వరకు
బడగలు అంటే ఉత్తరం. అనేక మంది బ్రాహ్మ
ణులు శ్రీరంగపట్నమందు పెలబల్యంలో
ఉన్నారు- అందరు బడగనాటి వారే. అనేక
వైదికులు వెలనాడు వారు. తెలుగు సీమలో
ఉన్నవారు వైదికులు తెలగాణ్యులు. లౌకికులు
ఆరువేల నియోగులు. అది గనుక నాడు
అంటే ~~నాడు అంటే~~ ఒక సీమ. ఇట్టువంటివి
అనేకం కలిసిన దేశం. ఇల్లాగంటి దేశములు
యీ పృథివిలో 56. ఈ యాభైయారు దేశ
ములో మన మొక్కకం అంతరంగనామం
కుల గోత్రం లేమి ఉన్నప్పటికి 18 వర్ణాల
వారికి యేక వాక్యతగా యే భాష అదే వారికి

ఆజాతివారు అని అంటున్నారు. ఈ భాషలు
విచారించవస్తే భాషలు యేనావున్న దేశములది
గాని మతములది కాదు. ఈ దేశములకు జను
లకు ఉత్పత్తిస్థానం దేవతలు. వాండ్ల పేర్లే
నిర్ణాయాలు. అది భాష వేదం. శాస్త్రాలు తన్మయం
మయిన్ యున్నది గనుక ఆ భాషకు మాతృభాష
అని, సమస్కృతం సంస్కృతం అని అంటున్నారు.
కర్ణాటకం అంటే. కర్ణానాం అటతేతి కర్ణాటకః.
అందరి చెవులలో మంచిన్ని నటించేది గనుక
కర్నాటకం. తాత్పర్యం బహు వినకరి కలగి-
నది- అనే, యీ ప్రకారంగానే ㊉యాభైయారు
దేశాలకూ ఉన్నవిగాని యొక్కటి సావకాశం లేదు
గనుక అందుల విస్తరించ లేదు. ఇందుకు
కర్ణాటకస్థులు కన్నడం, ఆంధ్రదేశస్థులు ఆంధ్రం.
ఫారసిదేశస్థులు ఫారసి, ద్రవిళదేశస్థులు
ద్రవిళం, ఇంగ్లీషుదేశస్థులు ఇంగ్లీషు,
అడుతారు గాని యెవ్వరు తమ[illegible]తనకటి
అని అనుకొని మన్నించి వేరే భాషలు
అదిలేదు.

హిందువులలో మంచి వర్ణాలు బ్రాహ్మ
క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు (కొ[illegible]) ఉపవర్ణా

㊉ ETEMOLOGY.

లంటె కూడా అష్టాదశ వర్ణములయొక్క అస్తి
త్వాల ప్రాముఖ్యములు ఉండుటవల్ల పుట్టినది గాని
మరియొకటి వేరే లేదు. అష్టాదశ వర్ణ నిర్ణయము
రెండవ రివర శాస్త్రముకూలంగా చెప్పిన మాటలు
ధర్మాలు త్యజించి మతభ్రష్టులయిన వైచజన
సంతతి అంత్యమందు ఉద్భవించినది గనుక
వాండ్లు అంత్యజులని పేరుబడి ఉత్తమాచార
వ్యవహార ధర్మ(ర్మము)లు మాని దుర్భక్షణ చేస్తూ
ఉంటారు. ఇందుకు ⊕ ప్రమాణం 18, టి.వి.ల
వారు వర్ణానికి కార్యతకు ఉపాసకత్వానికి
తాతల మాం(దు)వేసం నడవడులలో భేదం కలిగి
నప్పటికి పూర్వం ఒకటి కాని అందులో వ్యత్యాస
సంపేదా గదా. అటువంటివారు తలా ఒకదేశ
మందున ఉన్నవారు. అయినవారు గనుక భిన్న
భిన్న భాషలు ఆడుతారు. కాబట్టి భాషలకు
నడవడులకు ఏ దేశంలో ఏ బాప్పన జరిగించ
వలయునో ఆ ప్రకారం జరుగుతూ వచ్చేది.
ఈ కర్ణాటకరాజ్యమందు అన్య దేశాలనుంచి
వచ్చి ఉన్నవారు అందరూ ఈ దేశవారు అయి
సమస్త వ్యవహారములలోను ఆ దేశ లిపి

⊕ [1]బ్రాహ్మణ [2]క్షత్రియ [3]వైశ్య [4]శూద్ర [5]విశ్వకర్మ [6]గోపాల [7]తైలక్రియ
[8]పాంచాలః [9]కటకృత [10]విచిత్ర [11]ఘటకృత [12]వస్త్ర... [13]నాపితా
[14]వస్త్రక్షాళక [15]చర్మబద్ధ [16]తరుడా [17]చండాల [18]మాతంగినః
ఏ త్రైవర్ణాష్టాదశ జాతి సంఖ్యాకథితః భూమండలే భూవర.

ఆ దేశ భాష ఆ దేశాచారం నేర్చి ప్రవర్తించుచూ
వచ్చిరి. ఇటువంటి దేశానకు ఆధారమయిన
226. స్థలాలు పూర్వం ఏ బాప్పన ఉండబడినది అంటే

శ్లో. గ్రావోవృత్త్యా వృతః స్వేత నగరమారుచరు
ర్లేపుణిర్భాసి పాలం
ఘోరం నద్యద్రి వేష్టం పరివృతమభితః
శిర్వతం పర్వతేన।
గార్త్రైర్వృత్తం మదంబం దశితదశశతైః
పత్తనం రత్నరోహిః
శైలాఖ్యం సింధువేలా జలధి వల(యితం) (రము సం)
వాహనం చాద్రిరూఢం॥

ఈ లక్షణంగా పూర్వం ఉండేది గాని, ఇప్పుడు
ప్రత్యేక ప్రత్యేక సమర్థులు గనుక సామాన్య
లయిన వారు అందరికి న్నే ... మాహాత్మ్యం గతం
అన్యాన్యం బాప్పన అధికారములు రావ-
డంతో నాలుగు గడిసెల ఊరు కట్టుకొన్న
ప్పటికి పట్నం నగరం అని శబ్దార్థం తెలియక
పేరు పెట్టుతున్నారు. పూర్వం ఇట్టే ప్రయోజనం
లక్షణం రెండు న్యాయం చూచి శాస్త్రానుకూలంగా
పేర్లు జరిగించుచూ వచ్చేది గాని ఎవరికి
తోచినంత వారు చేసేది లేదు. అది రెండోకసంటే
ఇది గాక - రాజా కిరీట స్వపతః। కోటగారి మాధి-
పతిః రాజా - అని పూర్వం వాడికె. ఇప్పుడు

నాలుగు గ్రామాలకు పారుపత్యం చేసే వారు
అందరూ రాజులని అనుకుంటున్నారు.

విజయనగరం రాజుల దినాలలో వారు
నర్మద దక్షిణ రాజ్యం ఒకావత్తు సాధించుకొని
ఎక్కడెక్కడను తమకు రుజువు అయిన సేవక
త్వానికి వచ్చినట్టు వంటి ఆదేశం వాండ్లకి ప్రభు
త్వాలు ఇచ్చి కిరాత వృత్తి పాలబల్ల మయిన
దేశాలు రుజువు చెందిన వలసినందుకు స్వంత
నౌకరులు పెట్టి కార్య ధురంధరులయుక్త పనులు
చేస్తారు అని వాండ్లకు వ్యవహారములు ఇచ్చి ఉంచింది
సంతతిలో వాండ్లు వచ్చి అతని సరికి నూతనంగా
కొన్ని పాళెలు కట్టి అక్కడక్కడ బస్తీ చేసి వారు
గనుక వీండ్లను మన్నె పాళెగారు అని సార్థకంగా
పిలుస్తూ వచ్చేది. ఈ ప్రకారంగా రుజువు అయిన
సేవలకు గ్రామ గ్రామాలకు సరిహద్దులు
చేరిబాలు బాజులు నిర్ణయం చేసి రాయలవారి
మాజూరి మంచి వేస్తలు వాలయించి అంపుతూ
వచ్చేది. గనుక యిదివరకు బాలాఘాటులో
ఏ ప్రభువంశములకు మామూళ్ళను గురించి
హెచ్చు తక్కువలు వస్తే సరాఫు వారు రాయ
రేఖలలో గనుక ఏ ప్రకారం దాఖలా ఉంటే
అదే ప్రకారం జరిగించుతూ వస్తారు. రేఖ
అంటే అవష్ట లిఖితం. కాబట్టి చేతిలో

నాపటము ఏతలు లేదు. బ్రహ్మదేవ చెందిన
బడినది గనుక రేఖలు అంటున్నారు. రేఖ అంటే
లిఖితము అయినది. రేఖ దాఖలా. శుభానికి
వ్రాసినది శుభరేఖ. ఇందుకు భండలో లక్షణం
కల ఆరాభేదం. రాయల దినాలలో వ్రాసింది
రాయ రేఖ అని పేరుబడి ఉన్నది.

ఈ కర్ణాట రాజ్యంలో అంతర్భూత మైన
చిత్రదుర్గం సీమకు పూర్వం రాయ సామంత
రంలో నుంచి పాళెగారు సంస్థానం గనుక వీరు
ఇక్కడి అధిపత్యం తమ స్వాధీనానికి వచ్చిన
వెనుక ఆ రాజ్యం బందోబస్తు చేసుకొని
కొదువ కర్ణాటక రాజ్యంలో ఏ ప్రకారంగా
మామూలు పడి సమస్త క్రమాలు జరుగుతూ
ఉన్నదో వీరు అదే ప్రకారం నిష్కర్ష చేసిరి.
ఈ సీమ నడువడి ఇక్కడ విచారించ వలయునది
గనుక ఆ స్థలం ముఖ్యం చేసి వ్రాయవలయునది.

బాలాఘాటులో రివిస్తును గురించిన
వ్యవహారాలు ఎంతమట్టుకు విచారించినా
సీమా మాలం, విశేషంగా అర్వణాం అని రెండు
పేరులు వాడికెగా అంటున్నారు.
కొదువ క్రాద్వ విఋటలి గురించిన పనులు
కందాచారం అని చెప్పుతారు. ఈ స్థలం అంతా
కర్ణాటక ప్రభువులు దారతమం చేస్తూ

ఉన్నమాట్లకు; సనాతన ధర్మములకు దేశనామ
ములే కలిగి ఉండేది, కాని మ్లేచ్ఛ భాషాసంయుక్తం
లేదు. పూర్వం మనుషులకు పేరు శేరు. తాటాకా పేరుల
నల్లా. తరువాత పేరు (చెలి?) బల్లా. గ్రామాదుల
పేరుల మార్పిగలు - అవి పేరు ప్రఖ్యాతంగా
ఉంటున్నది.

ఇది గాక సర్కారు, మజూరు (అవి) అనవలసి
వస్తే అరమనె అనేది (జో?) సంసానతం అనేది సంస్థా
నమంటారు. ఇది గాక జాగీరులు ఎవరికైనా
ఇంస్సి వలసి వస్తే ఉంబళికలు అవి అంటారు.
అప్పటికి ఇప్పటికి బ్రాహ్మణులకు దత్తం
చేసిన భూములకు భట్టవృత్తులు. గ్రామాలకు
సంకం ప్పు కాసే వాటికి శ్రోత్రియాలు,
సంకం ప్పు కానే వాటికి అగ్రహారాలు అనేది.
(ఇదిగాక) ఇంక గ్రామ గ్రామాలకు 12 విధాల ఉద్యోగస్థులు-
శానభోగు 1, గవుడు 2, కమ్మర 3, బడిగె 4,
అగస 5, పంచాంగి 6, నాయిద్ధ 7, మాదిగ 8,
అక్కసాల్లె 9, తలారి 10, నీరుగంటి 11, కుంబార 12.
/230 వీళ్లను అయగాళ్లు అని అంటున్నారు.

ఈ ఉద్యోగస్థులకు ఎవరెవరికి మాన్యాలు
కొద్ది గ్రామాదులలో గ్రామస్థులు తమకు
ధాన్యాదులలో వి(జా)భాగం అర్ధాంశం అని
అంశం ఇస్తున్నారు. దేవ బ్రాహ్మణులకు...

దేవాదాయం బ్రహ్మదాయం అంటారు. అయ
గాండ్లకు ఇచ్చే నిజాంశానికి రెండు మూంతలు
(అర్ధా)...శానికి రెండు మూంతలు ఫలంబిన ధాన్యం ఇస్తది.
ఈ వంతు కపిలె గట్టి అయినా చేను గట్టి అయినా
బంధనగకి అయినా ఏ పరగణాలో పేరు (చూ)....
(మా) మాల ఉంటే ఆ బాప్పుచ చేస్తారు. ఇది గాక గవుడు
శానభోగులపరంగా కొదవ్వు రహితుల పం...
చ్చేది. ఈ గవుడు అరమనె లోనికి అయిన రైతు
లకు రహితులపరంగా సాగువళి తగినట్టు
చే..... ముసావిలు ప్రకారం పనాలు చేసుకొని
సర్కారు వారికి గడువు ప్రకారం చెల్లించి సంవత్స
రానికి ఒకసారి జమాబంది ప...రం చేసుకొని
రుజువు అయి ఉంటున్నారు. ఇందులో సర్కారు
ఎరిగిన రహితులు సాగువళి చేస్తూ... (కాదే) పొలాలు
కొన్ని ఎరిగి ఎరగనివి దాళ్లల్లో లోటులో ఉంటుం
ది గనుక దాఖలా లేనివి లేమియా ఉంటే
వాండ్లకి చ్చి.... సుతు ఈ జాతి (జాతి?) తెలిసే లక్షణం
ఏమంటే గవుడు శానభోగులు తమలో ఉండి
చూచుకుంటారు. ఇది గాక ఈ అయగాళ్లకు
కొన్ని కొన్ని స్థలాలు మాన్యాలు కద్దు. ఇందులో
ఏ అయగానికి ఉన్నప్పటికైనా పంచాంగం వారు
కొదువ వారు చూడి ఇస్తూ ఉన్నారు. గవుడు
శానభోగుల పొలాల్లం చేతను వాండ్లకు

ఈ రహితుల మూలంగా అల్ప స్వల్పం లాభం
జరిగేటప్పుడు వాండ్లు సర్కారులో వచ్చి లేని
పోని ఫిర్యాదు చేస్తారంటే బహుకాలం నుంచి
వాండ్లు ఆ సరాలో విడిదరం పెద్దలనుంచి వెండ్లు
విశ్వసించి ఉన్న వారు గనుకను రహితుల సర్కారు
ముఖ్యం ఎరుగరు గనుకను, మాన్యాలిడి సాగుబడి
సర్కారులో జాప్తి అయినప్పుడు తమకు
అయిష్టులు అయిన వాండ్లను జాప్తి చేస్తారన్న
భయంచేతను ఇట్టి విధములు విచారించు కొని
గప్పుడు సానుభూతులకు కాదు వరహితుల
అజ్ఞానవర్తులైలేరు [పుష్టిలో] ఉన్నారు. తృప్తిలో

తలారికి నిజాంశం అర్ధాంశం. భటు
వృత్తి మాన్యాలు గాక గ్రామంలో ఉన్న రహితులు
. . . . కాల్పులవంటివారు గనుక
సర్కారుకు జవం అమర... లు ~~కలిగి~~ [ఇచ్చి]నప్పుడు
వారికి లంచం తీరాచి పోం... డె మాందరి తమరికే.
బట్టి మాటలు మొండివాళ్ళకు పట్టియిస్తా
ఉన్నారన్న భయంచేతను లో... కట్టి
కూర కంకులు కడవ వాండ్లకు కంబళ్లు ఇచ్చి
దాలు ఇచ్చేది. వేరే ఉద్యోగం సమస్తవిధాల
గ్రామస్థులకు తోడుగా సర్కారు పనిలో
సమయం వచ్చినప్పుడు హాజరు భాషి చేస్తూ
ఉండేది. పరాయి మనుష్యులు వచ్చి గ్రామంలో

ఉన్నప్పుడు చోరి వగైరా ఏదైనా సంభవిస్తే
తలారి [రిపోర్టు] ... చెప్పవలసినది. వెలపట అయిన
దానికి కావలిగాండ్లు జవాబు చేస్తారు. ఈ
తలారి మరి లెక్కట అయినా లేదా బాధితి వాండ్లు
అయినా ఉంటూ ఉన్నారు గాని రాజా చిత్రగల్లు
పేమకు చాలండులు విస్తారం...

పంచాంగం చెప్పేవాడు రహితులలో ఈ
మహారాత్రం ముందు పత్రి దిగితే (అవు) తుంది. ఈ మామూ
ళ్ల మంది లేదు అది కాలం కనిపెట్టి ఏ ముహూర్తంలో
చేసే పని ఆ ముహూర్తం కనిపెట్టి చెప్పుతూ ఇదిగాక
పెండ్లకు ఏదైనా శుభాశుభ ప్రయోజనాలు మొదలైన
వలసి వస్తే అందరికన్న ఆ గ్రామానికి పెద్దగా
ఉన్నవారికి వచ్చినవారికి తోచినంత మట్టుకు
పంచాంగం చెప్పడానికి నిచ్చి తుదు గనుక ఈ [మొగ]
రహితులు అయనం గాకుండా ... వారి మాట్లాడి ఏర్పు
భత్యం ఇస్తారు.

వడ్ల కమ్మరులు పంచపు వృత్యాగములు
రహితులకు కావలసినది ముఖ్యంగా...
నాగండ్లు మొదలయినవి కూలి తీసుకోకుండా
చేసి ఇస్తున్నారు. కాదన వాండ్లు స్వంతము...
ఏదైనా కట్టవలసి ఆ వేళకు ఏదైనా వాండ్లకు
కూలి ఇస్తారు గాని మతప్పుడు బిన్న దాన్ని
ఇచ్చే పని లేదు. సర్కారు పనిపై గురించి ఏమన్న

నాగళ్లు కావలసినా చేసి యిస్తారు. గనుక ఏ...
236. మేరవడ్లు మేరభత్తెం యిస్తారు.

మంగలి చాకలి గ్రామస్థులకు క్షవరం బట్టలు ఉతుకుతారు గనుక మేరవడ్లు మేరభత్తెం యిస్తారు. ఈ చాకలివారికి బట్టలు ఉతికినవాడు సాంవత్సరం వస్త్రం అన్నం పెట్టుతారు. ఈ చాకలి, రేవు గుత్త సర్కారుకు ఇస్తారు.

మాదిగవాడు తోళ్లు బొక్కెనలు చెప్పులు ఇత్యాదులు రైతులకు ఇస్తే దానికి మేర (మేర) వడ్లు మేరభత్తెం ఇస్తున్నారు.

సామభాగు గ్రామానికి వెట్టి వస్తున్నారు గనుక యింటింటకు అంశం కద్దు. ఇదిగాక యినాంనకు ఏ తద్విషయమై గ్రామస్థులు సర్కారువారు ఇచ్చిన మాన్యాలకు జోడి ఇస్తున్నారు.

కుమ్మరవాడు ప్రతి గ్రామానికి ఉండేదిలేదు. తరచుకు ఒకరు ఇద్దరు ఉంటే గ్రామానికి తగిన కుండలు చేసి యిస్తే దానికి అంశం ఇస్తున్నారు. వేరు బాజారికి వేసే కుండలు అమ్మడం కద్దు గనుక అందుకు సర్కారువారికి చి... కానికే యిస్తున్నారు.

అకసాలవాడు చేసే పనికి సంగోరు కాల-చేది. ఇదిగాక గ్రామంలో అయి... కలు పరభావని చేసేది. లో తక్కువవాడి పనులు

వచ్చినప్పుడు మొనాసుబు కొద్ది లాభం ఉండ చూచుకుంటూ ఉండేది. పంటవాసిన పనులకు మాత్రం మేరవడ్లు మేరభత్తెం ఇస్తున్నారు.

నీరుగంటి చెరువుల వుండే స్థలాలలో నీళ్లలో మనిషి తూముల బిగించేది. వర్షాకాలంలో చెరువు సంరక్షణకు చెరువుల మీదనే గుడిసలు కట్టుకుని ఉండి రైతులు సాగువడి చేసే భూములకు పంట మొనాసిబు చూచి నీళ్లు విడిచేది. నీళ్లు తక్కువపడి వుంటే అందుల వెక్క వీడు ఉదాహరణ చెంప్పకపోతే సర్కారు-వారు వీడిని పనిమాను చేస్తున్నారు. దానికి మేరవడ్లు మేరభత్తెం యిస్తున్నారు.

ఈ పంటవాసిన పన్నెండు అంసుగాండ్లు గ్రామ సంబంధులు. వీండ్ల ఉద్యోగాలు పితదరం పితేలనుంచి వస్తుంది. వీండ్లను కర్ణాటకంలో అంసుగాండ్లు అనేది. మొగలాయి వెళ్లులు బారా బలవతి అంటున్నారు.

గ్రామాలు ౧౦.. ౧౨...౨౦....౪౦ కూడితే హో జ కీ ఇటువంటివి నాలుగు ఐదు కూడితే గడి. అటువంటివి ౧౦...౨౦ కూడితే సీమ. గ్రామానికి దక్కుడు — గవుడు, హాబళి — నాడిగ, గడికి పారుపత్యగాడు.

రాజాదినాలలో చిత్రదుర్గం రాజ్యంలో గ్రామాను గ్రామానికి సొగవళాలు చేయించి హజినిలో కట్టార్చి గ్రామాల లెక్క చేర్చిన ఆ హజినికి అరమనై తరపున ఒక నాడిగేరను నియుక్త చేసి యీ నాడిగేరుల మూలంగా అరమనాం ఖచేరిలో లెక్క పయుసలు చేసేది. సర్వాధికారి, అరమనాం, పారుపత్యగారు అని-పించుకున్న President of the Revenue Board - రాజుకు చెప్పి ఏసంగతులు రాజాజ్ఞా ప్రకారం జరిగించుతూ వచ్చేది. ఇది గాక గ్రామాలు ఎవరికైనా గుత్తలకు ఇస్తే వారు అరమనాం ఖచేరిలోనే తీర్పు చేసుక్కొనేది. ఈ కర్నాటక సంస్థానాలలో ఇంత మట్టుకు ఈ ప్రకారమే జరుగుతూ వచ్చినది.

24a ఈ రహితులు కొళగం విత్తుల భూమికి భూసారవంతం కొద్ది గ ౧౦ కాడ నుంచిన్ని కంటేరాయి గ ౩ వర్యంతరం ఇస్తున్నారు. ఈ సీమలో కపిలెల క్రింద ఏమి పండినప్పటికి గుత్తలు, చెరువుల క్రింద సంపోరులు, మయింగారులు కాదని సాదు పడిన పొలాలు సాగువళ్ళ కావలసినందుకు ఏమాత్రమయినా సర్కారు వారికి కిఫాయతు వచ్చేటట్టు చేసుకుని గుత్తలకు ఇస్తున్నారు.

పూర్వం ఎప్పటికిన్ని గవుళ్లు అరమనాంవారు చేసిన నిష్కరుష ప్రకారం రహితుల దగ్గర సర్కారుకు చెల్లించుతూ ఉన్నారు. ఈ బాబు చేసే విధాలలో ఏంతే వఖ్జీకెలు బాబులు ఉంటే ఈ నాడిగేరులు రహితుల దగ్గర రుజువు చేసి ఖచేరికి అంపించేది. ఇది గాక అరమనై నుంచిన వచ్చిన సంబళగాండ్లు, కందాచారంవారు వసూలు అయిన లాలూకు అసలే మాలువార్లకు తసిద్దీకు నగదు విన్నమ చేసుకొని, తతిమ్మా మఖజానకు అంపించుతూ ఉన్నారు.

సీమా మాములమున్న గురించి ఏమయినా కొత్త కాయిదాలు వ్రాయవలిస్తే అరమనాంవారు అరమనేకు కిఫాయతు అయ్యేమార్గం విచారించనయితే తమ సలహా రాజుతోటి చెప్పి గద్దె పారుపత్యగాండ్లకు వ్రాయించి అంపించుతూ వచ్చేది. ~~(ఇదివరకు సంస్థానాలు లేకపోయినప్పటికి)~~

ఈ కర్నాటక రాజ్యంలో పూర్వం పాలెగాండ్లు విస్తారం గనుక ప్రతి సంస్థానానికి టంకసాల గుత్త చేసుకొని వారివారి పేరటను ముద్రలు కల్పించుతూ వచ్చిరి. ఎక్కడ నయినప్పటికి అది స్వర్ణ రజతాలు ముద్ర లేకపోయినప్పటికి మోల్యాకరం గనుక చెల్లుతూ వచ్చేది. ఇదివరకు సంస్థానాలు లేకపోయినప్పటికిన్నీ ముద్రలు ప్రసిద్ధంగా జరిగేది.

ఇకేరి వరకు, చిత్ర దుర్గం, హర్పనహళ్ళి, రాయ
దుర్గం, పావిడె, నగరం, గుత్తి, నందిదుర్గం - ఇత్యా
దాలు క్కలవు.

బాలాఘాటులో సిద్ధి, ధార్గం, మద్దగిరి
బారా వారం చెన్నరాయపట్నం, సేవాలలో తోటల
విస్తారం కద్దు. దాని పేరు అస్తం అని అనేది.
అందులో సర్కారుకు ... లవల్ల టెంకాయల
నగరం రాజ్యంలో మిరియాలు రసాలకుల అక్కడ
కూడా రాజవస్త్రాల పరదేశాలకు రాటుకు (పంపు)
కుండికి తీసుకువచ్చి అమ్ముతూ ఉన్నారు. ఈ
తోటల అనేక స్థలాల నీరావళిలో దాఖలు.
ఇందుకు ఏది వేస్తేనే దాని మునాసిబి కొద్దీ
గుత్తలు తీసుకున్నారు. ఇది గాక అనేక విధాల
వల్ల వచ్చు సర్కారు(కు) జమ అనేక్ క్రమం.
సంగోరు అంటే రయితుకు సర్కారు
వారి సమపాలు ధాన్యంలో పంపకం యిచ్చే
ఒక్కేదు. మంగలోరు - పండిన ధాన్యం మూడు
పాళ్లు చేసి ఒక పాలు సర్కారుకు, రెండు పాళ్లు
రయితులకు. ఇది గాక పేంట్ర పంపకం సర్కా
రుకు ఇచ్చేది. కదివె గుత్త కదివె ఒక్కొంటికి
ఇంత పంపకం అని పుచ్చుకుంటారు.
పాడుపడిన భూముల రయితులకు రెండు
మూడు సంవత్సరములకు ఒక సారి ఇజారాకు

రాశి ఇచ్చే పంపకం ఇస్తేది. అదే మొగలు సాంప్రదాయి
రాశి నాడు అదే జమ పంపకం

ఇచ్చేది. అందులో వారు మెహనతు చేసి పండిం
చిన ఫలం హానిది. అనంతరం కవులు అఖరు
అంచన వేసుక మామూలు సాగువళి (సాగువళి)
లో దాఖలు చేసి అప్పలు దుంరస్సం - సి - రస్సం
భూములలో అది రేడు భూమేరా మునాసిబి
చూచి అందుకు గుత్త నిర్ణయం చేసేది.
ఇట్టి గుత్తలు -
ఈ బా~~(ఘా)~~లాఘాటులలో - బిరా
యతి, (బ)గయిరు బిరాయతి, ఖుషుబా ~~బిరా~~
~~యతి~~ ...... షు అని ప్రబలలో మూడు
విధాలు. సేద్యం చేసేది బిరాయతి. సేద్యం చెయ్య
కుండా మరొకరు ఏకంగా సర్కారు వారికి
పంపకం చెల్ల కట్టేది - గయిరు బిరాయతి.
స్వతంత్రులంగా రెండు నా పొందకుండా ఉండేది
ఖుషు అని అనిపించు కానేది. గనుక బగయిరు
బిరాయతి వారు ఇంటింటికి వాని ~~మాద్ది~~లో
దాఖలా అవుతుంది.

బాషు!

24/e దుకాణాలకు పట్టణములలో పల్లెలలో
ఉన్న వారు జిమ్మప్పు దుకాణాలకు వాండ్లు దిమ
స్సులకు రేవు కి కుంగాక సంసార్లజ సమేతు సంవత్స
రానకు ఊరు కొద్ది పది కొద్ది చూచి సర్కారుకు
గుత్త రాస్తున్నారు. జాబితా మాన్ గాశి తో -
గవుడు గ్రామభాగుల ఉన్న మాన్యపు

పొలాలకు ఇచ్చే పన్నుకం పేరు జోడి ఇంతర
బ్రాహ్మణులు షరీకు మొదలయిన వాండ్ల మాన్యాలు
ఏమీ మామూలు ఉన్న స్థలాలలో... మాన్యగాళ్ళకి -
యిండ్ల పన్నుకం జమాబందీలో దాఖలు.
కలాపి — ఈ దుర్గం సీమలో పట్నం సీమ లా॥
విశేషం లాటి బెట్లు లేదు. ఇంతలకు పెళ్ళి బల్లం.
ఇదిగాక యీసీమలో బెల్లం ఇప్పపువ్వు చెక్కల
లాటి సారాయి చేస్తే వాండ్లు, కల్లు గవ్వళ్ళ వాండ్లు
అమ్మేది. ఇందుమ గురించిన పన్నుకం పేరు కలాప్పి
అది జమాబందీ దాఖలు అవుతుంది.

సుంకం — ఈ సుంకంలో స్థళాదాయం మార్గా-
దాయం మామూలాదాయం అని మూడు విధాలు.
పరసీమ నుంచి స్థళానకు వచ్చే వస్తువులకు స్థళా-
దాయం వస్తుంది. మార్గంలో నుంచి పోయేవి దిను-
సుకు సుంకం తీర్చి పుచ్చుకొనేదానికి మార్గాదాయం.
స్థళంలో నింపు చేసుకొని పోయేవి దినుసుకు సుంకం
తీసుకుంటే మామూలాదాయం అని పేరు. ఈ
మూడు విధాలను లాటాకాలలో ఉండే సుంకర-
కట్టెలలో ఎక్కడ మామూలు ప్రకారం సుంకం తీసు
కొంటూ ఉన్నారు. గాబుల వాండ్లకు కంబండ్లకు వాండ్లు
చప్పట బిల్లలకు మొర్యు, బాకీ దినుసు లేమి
ఉండినా గాని గద్దె కట్టెల మొదలు కాని సుంకం
తీసుకుంటూ ఉన్నారు. బందర్ల నుంచి యీ సీమలో

ఘాట్లతాకు వచ్చే... వస్తువులు, అద్దాలు, బనాతు, నీలి
మందు, సీసం, జాజికాయ, జాపత్రి, తాపత్తాలు...
సాదుట్లు, దవనాలు, కర్పూరం, పాదరసం, లవంగాలు॥
నగరం సీమ నుంచి బాలఘాటుకు (పోయేవి) వచ్చే వస్తువులు-
పింగాణాలు, వక్కలు, నూలకుట్లు, ఉత్తరదేశం నుంచి
బాలఘాటుకు పోయేవి వస్తువులు- అఫీమందు, ఇంగువ,
దూది, శాలువలు, కస్తూరి, గుర్రాలు, ముత్యాలు॥
చింతలదుర్గం నుంచి పరాయిసీమకు పోయేవి దిను
సులు కంబళి, వక్కలు, ఇనుము, ధాన్యాదులు,
గంధం. ఈ బాలాఘాటులో నగరం దుర్గం. అ...
నగర నగిరి ఇత్యాది స్థలాలలో నుంచి గంధం కద్దు.
చేనా రమానా కారకు బాంబాయి.... లు ఖరీదు
చేస్తున్నారు. అదవాని సీమలో ప్రత్తి విస్తారం గనుక
కోలార్ల కట్ట పెరుగుతు వచ్చి అమ్ముతూ ఉన్నది.
ఈ సంస్థానాలలో పండిన కాపైర రూపాయి
ఖరీదు... దినద్దు వాకుల అమ్మక పోతూ ఉన్నది.
(ధర్మవరం ~~తాడిపత్రి అదవాని గుత్తి బళ్ళారి యీ~~
~~జాగాల అంబడి~~)

ధర్మవరం తిరుమణి రాచర్ల యీ స్థలాల నుంచి నెయ్యి
మాదె పొగాకు విస్తరించి చుట్టూ పరగణాలకు పోయి
ఖరీదు అమ్మకం అవుతూ ఉన్నది. ధర్మవరం తాడిపత్రి
అదవాని గుత్తి బళ్ళారి యీ జాగాల అంబడి
జవళి కె నిపు నూలు నేరంగ పట్టు పెరుగున్నకు

సమాజం లాభంలో అన్యాకం అవుతా ఉన్నది.
ఈ సంఘానికి ఒక దిక్కు (దిక్కు?) రూపు ఉండదు.
ప్రతి తాలూకాలోను ఇజారా చేసిన సంఘం వారు
ఏమి క్షేత్రాలాభం వచ్చినా పంచిదని పత్రికలను
ఎవ్వరికి ఎరుగకుండా పోయిండా..... క వచ్చి
మరొకటి దిక్కున రూకప్రకారం సంఘం తీసు
కుంటే యాకర అద్దెకు తెచ్చుకున్నా.....ని కపులు
చేసి పిలుచుకుని వచ్చి యావరు పను రాంయతి
చేస్తున్నారు గనుక దీని వెక్కవ శి (దిక్కు) రూపు
తెలుసు వేరదు. ఒక పరగణాలో మాలికి పది
వరహాలు తేస్తే మరొక పరగణాలో (మాలికి)
రెండేసి వరహాలు తీస్తున్నారు గనుక భిన్న భిన్నాలుగా
ఉండి ఉన్నది. ఈ ప్రకారం అయిన సంఘం ఇజారా-
దారు తమకు దిక్కు రూపు చేసిన ప్రకారం రూకలు
సర్కారుకు చెల్లు. అందులో ఏమి ఉన్నా లాభ
నష్టాలకు కర్తలై ఉండేది.

ఇనాం అనుకూలంగా పోతే వెంచు కాపం చేసి పోయినా
రెండోవాడు.... యింటికి పోకూడదు. మిరాశీ.
దారుడు గాక రెండోవాడు పోతే సర్కారువారు వానిని
శిక్ష చేసేది. ఇదిగాక మాదిరి వారు కొన్ని కొన్ని
స్థలాలలో గ 1000, రెండువేల పర్యంతరం
ఇస్తున్నారు. మాదిరి వారు ఇచ్చేది జాతి మన్నెలు.
వీనికి అంశం విస్తారం. వీనికి అంశాలు-

పొలిమేర హల్లు-1, పెరబత్తు-2, పిజాంశం-3,
కొలత మినహాలు-4, పెంత కలాలు-5.

ఇదిగాక తోటలకు తాళ్లు వసంతాలు ఇస్తు
న్నారు గనుక కొల్లగింజలు అని ఇస్తున్నారు.
వీనికి అనేక విధాలా అమరని కలిగి ఉంటుంది గనుక
సర్కారుకు వేరు స్థలం కొద్ది గుత్త ఇస్తున్నారు.
వీనికి సర్కారువారు గుత్త నిర్ణయం చేసేటప్పుడు
బహువిధాల విస్తారం ఇచ్చేది. ఎక్కువయినా
జాతి.... యిచ్చేవి మాదిరి వాండ్లు ఉంటే వారి
అమరని సర్కారు జప్తు చేసుకుని సగం తమరు
పుచ్చుకుని సగం వారికి ఇచ్చేది. వీండ్లు సర్కారుల
పోలిగం ఏమి వచ్చినా చెల్లవలెను గాని, యిప్పుడు
వాండ్లు...... కొన్నాలను పట్టి మాటలు వేయిస్తు
ఉన్నారు. వీనికి వచ్చే అంశం ఏ అంశానికి లేదు.
కొన్ని స్థలాలలో వీండ్లకు మాన్యాలు కలదు. ఉంటే
జాతి ఇస్తారు.

ఉప్పు వెలితి— సర్కారు భూములలో మంచి
మన్ను తెచ్చి వెళ్ళలు పెట్టుకొని ఉప్పు చేస్తారు
గనుక సర్కారుకు గుత్త ఇస్తూ ఉన్నారు. అడవు
లలోను కొత్తలు ఆవుల మందలు మేపడానికు
సర్కారుకు గుత్త ఇస్తూ ఉన్నారు గనుక ఇందుకు
గడి ఒక గుత్తదారుడు ఏర్పడి వసూలు
చేస్తారు. కావలి గుత్త— కొండ గుత్త—

అడవిలో వుంచి కట్టె కట్టెల తీసుకొని వచ్చి
అమ్మేవారు కనుక అందుకు గుత్తదారుడు
ఎప్పటి పంపకం వసూలు చేసి సర్కారుకి
సంవత్సరానకు కొద్ది కొద్దిగా గుత్త ఇస్తున్నారు.
చిత్రదుర్గం కొండ గుత్త క 1000 వరహాలు.
పండ్లు తమలపాకులు గంజాయి తమ్మాకు
ఎవరికైనా గుత్తలు ఇస్తే వారు రెండోవారు
అమ్మకుండా ఖాయిదు చేసి చవుకను కొని ప్రియాన
అమ్మి నిష్ఠూరాష చేసి (ప్ర)కారం సర్కారుకు
గుత్త ఇచ్చి లాభం ఉండదనకు పేది.
సరాఫు గుత్త - ఈ సరాఫుల సర్కారుకు
గుత్త ఇస్తారు.
బల్లకి గుత్త - పేండ్లు సర్కారువారు ఎవరికైనా
బంపవలెస్తే చిత్రకల్లు సీమలోని పేండ్లు ... వేసేది.
శిరస్త్రాలు చేసేది. పేండ్లకు సీమలో ఉన్న వాల-
వాడి యింటికి రూ 1 చొప్పున సంవత్సరానికి
తీసుకుంటూ ఉన్నారు కనుక సర్కారుకు పేండ్లు
గుత్త యిస్తూ ఉన్నారు.
శివాంరు బవరా - పున్నురులో ఎదైనా అప
రాధములు మధ్య మధ్య వస్తే అది బవరాబందీలో
దాఖలు కాదు కనుక అప్పరంతునే మధ్యమధ్య
తీసుకొని బవరాబంది శివాంరు ... దాఖలు అవేన్నది
శివాంబవు అనేవారు.

౨౬ కపొయ్యి గుత్త - సరకారుకు పేండ్లు పడిమంది
వర్తులప్రకారం దుకాణాల గుత్త యిస్తు (ఉంటారు)
బాకలవాండ్లు కేవు సర్కారుది కనుక కేవుగుత్త
పొయిల (పొయ్యి) గుత్తలు సభా ఇస్తూ ఉన్నారు.
పెద్దకాలువ - బొమ్మనః - ఇనుము చేసేదానికి
వరుషాకాలమందున వంకలు పారి ఉంటే అందులో
మన్ను మన్ను పైని సన్నగా ఉంటూ ఉన్నది కనుక ఆమన్ను
తెచ్చి దానికి కాలువ బాన్ని అ....చ్చి ఆమన్ను
పోసు చేసేది. ఇది గాక అడవి ఎక్కువ విస్తారంగా
ఉన్నదని అక్కడ నిమిత్తం పెద్దకాలువ వేసి విస్తా
రంగా బొగ్గులు వేసి వల్లమన్ను వేసి కాలువ
వూ.... అవల్లమన్ను కొంత పైపుకు కరిగి
యినుము గట్టి అవుతూ ఉన్నది. ఆ యినుము
అమ్మిన దానికి యిదిగాక సర్కారు భూమిలో వల్ల
మన్నుక... దానికి బొగ్గులు చేసినదానికి సదా
కాలువ ఒకటికి గుత్తలు మూనాసుబు...
కాలువకొద్ది సర్కారుకు గుత్త యిస్తు ఉన్నారు.
అది బవరాబందిలో కాలువల గుత్త అనే పేరు.
కుమ్మమగ్గాలు పొతెమగ్గాలకు పేండ్లు విశేషంగా
వేసి అమ్మేవారు. కులంకొద్ది మగ్గాలకు సం....
మకి. మునాసిబుకొద్ది పేటకొద్ది దినస్సుకొద్ది
సర్కారుకు మగ్గంగుత్తలు అని యిస్తూ ఉన్నారు
కనుక బవరాబంది దాఖలు ఎచ్చెలంలో ఉండేది

ఆ స్థలంలో అమ్మితే సుంకం. పరస్థలవాలకు పోతే
వాటికి సుంకం తీరుకుని పట్టుకుని పోతారు.
ఎక్కడ చెప్పిన ప్రకారమైనా అంగడి వాండ్లకు ఒక్కొక్క మనిషి గుత్త గాక సుంకం కాం..
ఈ నేత గాండ్లు ఏడాదికి ఒకసారి కడితే రం. ఇవి
అ.... ఇస్తున్నారు. ఈ బాలాఘాటులో అయ్యే
భారీ పదార్థములు.

వెంగళూరు, గుత్తి, వేము॥ తాలూకాలు; బళ్లారి,
రాయదుర్గం — పట్టుబట్టలు. కాదువ మొతక
బట్టలు — అన్నిస్థలాలలోను కద్దు. చిత్రదుర్గం
జిరివెల పేరులోను మంచి కంబళ్లు కద్దు.
బారిపి అవుతుంది. ఆ బారిడి గ౧ నుంచి గ౧౦
వరకు పర్యంతం ఉంటవి. పెద్దబళ్లాపురం
పెరంబ్లెల బండశరబ్బర పంచదార రెండాన్నవుగ్గా
అవుతుంది.

గాండ్లగెలకు సంవత్సరానికి ఇంత అని గుత్త
ఇచ్చేది ఉంటుంది. ఇందుకు సర్కారువారు గుత్త
తీసుకుంటున్నారు గనుక వేరికి గానిగెలు ఇచ్చేది.
భూమియిచ్చి రెండో వారు సారె అమ్ముకుండా....దు
చేస్తారు.

జాతిమాత్రం స్వమంచూబారం — స్వమంతాబారం
అంటే ఇతరకులాలకు సర్కారువారు ఏమియునా
ధర్మాలు పరిశీలన చెందక్క గలందులకు అంగా కులం
వారివి ఆకులానికి పెద్దను చేసి ఉన్నారు గనుక
వాండ్లలో ఏదైనా తప్పులు చేస్తే యిరా పెద్ద విచారణ

చేసి తప్పితం ఉండే దగ్గర అపరాధము తీసుకొనేది.
అందులో వ్యభిచారము వస్తే వేరు పరిశీలన. చేసి
పురుషులకు అనుకూలం లేకపోతే ఆడదాన్ని ఆ కులం
లోనే మరి ఒకరికి అమ్మివేసి.. ల్యం అల్ప
ప్పల్యం మొగుడికి ఇచ్చి యీకుల పెద్ద ఉంచుకునేది.
ఇది గాక దాసర్లు ఇండ్లల్లో పంతగప్పెం వస్తే వేరు
మేయు ~~వేరు పోయి~~ తమకు భోజనానికి పెట్టేటప్పుడు
సర్కారు వా..లం అని వాడు మునాసబు కొద్ది
విచారణ చేసి పుచ్చుకునేది. అథవా వాండ్లు లేం...
26a. యీ పంయిన వ్రాసిన బాబులు అన్నీ కలిపి జమాబంది
చేసి కిస్తుబంది ప్రకారం పంయికం వసూలు చేసుకుని
అరమనే అప్పటి ప్రకారం కందాచారం అరమనం
వస్తైరా సిబ్బందిల తమఖాలు పోగా మిగిలినది
హుజూరు తోశా ఖానాలో దాఖలు చేస్తారు.
ఈ సంవత్సరం బాకీ పడితే సాలు ఆమదనిలో
సెలబెలాబా బకాయిని వసూలు చేసుకునేది.

ఇది గాక రహితులకు సాదరు వారి ఖరుచులు
ఏమైనా ఉంటే సంస్థానికుల కాలంలో సర్కారువారు
ముజరా యిచ్చేదిగాని, సుల్తాను దినాలలోను
వాలోను యిచ్చిరు గనుక వేరు చేసిన డౌలు
ప్రకారం గామంలో ఉత్పత్తి అయిన జమలో
సాదరువారి తగిలితే రహితులకు ముజరా
యిచ్చేక అది పిలిపి బాకీలో కూర్చి వసూలు

చేసేది. ఇంట్లో లేకపోతే వాని గృహ భాండ స్థల
శుద్ధి చేసేది.

ఇది గాక సర్కారు అప్పుడు ప్రకారం జరిగించ
వలసిన చెరువుల మరమ్మతు వగైరాలు చేయిం
చేది. మాకూడా యిస్తున్నారు. పూర్వం ఏమి ఇప్పుడు
ఏమి చేశిలాల న్యాయం వల్ల విస్తరించి క్షేమంగా
చెప్పవలసినది ఉంటే అందుల విధాలు

౧ రహితులు ౧ మరక దుష్టే వారికి సర్కారు
వారు మద్దతు చేసి తకావి యిచ్చి చెరువులమూల
దున్నమంటూ వారి స్వాధీనం చేస్తే వారు సర్కారువారి
హితంగా తిచేత దున్ని విస్తరింప చేస్తారు. అందువల్ల
వ్యాపేదారు బుద్ధిమంతుడు గనుక అయితేను త్వర
కాలంలోనే శివిమ్మి ప్రబల చేస్తారు.

౨ సింగారు హేతువ ఏమంటేను పూర్వకాలంనుంచి
సాగువళి అరణ్య భూములు సఖా చెరువుల
మరమ్మతు లేక పాడుపడి పోవడం కద్దు గనుక
నాలుకాలలో ఉండే చెరువులు మునుపు గానే
బాగుచేయించి అందుకు చేరు వచ్చే కాలవలు
వగైరాలు స్పష్టు చేయించి నట్టాయెనా వేరావరి
యింకా బాగా ప్రమోతు సాగువళి విస్తారం అయి
ఆదాయం ప్రబలం అవుతుంది.

3 మూడో విధం దేశము నాలుకాలోను ఈవలు
దుర్భరపు లేక ప్రజలు చాలా యితిరాబిని

పొంది ఉంటున్నారు గనుక వాండ్లకు బంధువులు
ఈ సీమలో ఉండే వాండ్ల పరిచయంగా కవులు
ఇప్పించి పిలిపించి వాండ్లకు తకావి వగైరాలు
ఇచ్చి చెరువులాలు చూపించితే దున్ని బాగు
చేస్తారు గనుక పొంగూరు యిమాము వాండ్లు
స్థలంలో కుదిరే వరకు చేస్తే అనంతరం చలగని
రహితులలోటి వాండ్ల పన్ను ఇచ్చుకుని క్షేమంగా
ఉంటున్నారు. అందువల్ల సర్కారుకు బాలా క్షేమ
యిస్తూ ఉంటుంది.

౪ దేశ కాల విద్వాంసులు ప్రతింబ సర్కారు
కారులంగచవారు తోటలమందున ఏసీమలో
ఏవస్తువుల కిరాకిగా ఉంటున్నవో అవి షంచే
స్థలాలలో ఆవస్తువుల అభివృద్ధి అయ్యేటట్టు
చేయించితే అందువల్ల బాలా క్షేమంగా అవుతుంది.

౫ ఇది గాక పరసీమల వర్తకులకు సౌకర్యాలకు
కవుల చక్కగా నడిపించి వాండ్లను తమస్థలాలలో
ఉపద్రవరహితంగా పేటలు కట్టించి ఉంచితే వాండ్లు
నఖమేంఖాలనుంచి సరుకులు తెప్పించి ఇక్కడి
సరుకులు విశేషం ఏమయినా ఉంటే పరసీమలకు
రవానా చేస్తూ వచ్చేవారు గనుక అందువల్ల
సాయారుదార్లకు క్షేమంగా తున్న ఇది గాక అంగడి
సుత్రాలమంచి స్వల్పం క్షేమంగా అవుతుంది.

౨౬౦ ౬ ఇది గాక సర్కారువారు వర్తకం గనుక

ఆరంభం చేస్తే అరవనే యుద్ధాలు విస్తారం.....
కాలంలో ఉంటున్నవి గనుక వీరికి కొరవచ్చిన
ధాన్యాదులున్న నగరాలు తెప్పించితే వీరికి బాధిక
సుంకం రెండు... నా మా బజారుకు వస్తున్నవి గనుక
గిరాకి ఉన్నదికున్న సరుకు ధాన్యం పులొస్తు
అయ్యేవరకు వర్తకుల... (వేము)శాపు చేసి
సమరులలో ఈ ప్రకారం జరిగించితే అందువల్ల
వచ్చే కి షాంతు మాద్దు ఉంది...
పూర్వం ఈ కర్నాటకరాజ్యం ఆ కిపి అయి ఉన్నది.
ఆనెగొంది వారి... రతవంతో ఈ ప్రకారం సమస్త
విధాల దేశం ఆబాదును చేసి జరిగించుతూ
[illegible]
వచ్చినారు గనుక అనేక లక్షల సిబ్బందివి ఉంచి
[illegible]
అప్పులు మోస్తే కోట్లాంతర పర్యంతరం ఖబానా
చేస్తూ వచ్చినారు.

ఆనాలాదుల ఒక ఒక రమింతు కట్టించిన
కోటలు ఇండ్లవని ఇప్పటి రాజులు కట్టేరు.
ఇదివరకు సంస్థానికుల కింద ఉండే ప్రజలు సుఖంగా
ఉంటూవున్నారు. దేశంలో అర్థం.... ఉత్పత్తి అవుతూ
వస్తుంది. ఆదేశం అమాని చేస్తే వాండ్లు ఖర్చులు
పోగా ఖబానా చేసు...; సర్కారుకు పేషుకష్టం
ఇచ్చి రూకలు అంతా అమాని సీమలలో ఉత్పత్తి
కావేరదు. ఆ హేతువ రేమంటే వాండ్లకు తెలిసి
నంత దేశమర్మం ఇతరులకు తెలియదు. ఇట్లా

[illegible]

ఉండే... కర్నాటకరాజ్యాధిపతి అయిన ఆనెగొంది
విజయనగరం రాజు రామదేవరాయలకు
శ్రేష్ఠులకు... (విరోధం) పెనుబల్లి మయినందున దక్షిణాం
షాదుషాహిలు నలుగురు ఏకమయి రామరాయల
తోటి కృష్ణా... (త్రిరాస) రాక్షస తంగడ దగ్గర అహోరా
త్రైన యుద్ధం చేసి ఓడిన వెనుక వీరికి మాతృగానే
ఉండే యమున్న అళియ్యిరు షాషా మోసం చేసి చేపట్టినా
ఉన్న రామరాయల సైన్యం మీద ముచ్చిలబడి
రాక్షస తంగడలోని స్వస్తిశ్రీ విజయనామ్మాబ్దయ
శాలివాహనశక వర్షంబులు ౧౪౮౬ అయిన
రక్తాక్షి సంవత్సరంలో రామరాయల శిరచ్ఛేదం
చేసి తుంగభద్ర నదికి ఉత్తర రాజ్యం యావత్తున్నూ
తమ స్వాధీనానకు తెచ్చుకుని కొంతకాలం
జరిగిన వెనుక ఢిల్లీ బాదుషా వచ్చి తిర్రి
సాధించి పెనుగొండ తీసుకుని వెంకటపతి
రాయలుకున్ను అల్లుడికి కుందుర్పి యిచ్చి శిరాసుబా
చేసి పెనుగొండ జిమ్మన అనేక సంస్థానాలు
ఉంచి అదివాలలోని... కు దానితాలూకు పరగణాలు.

పొరు చేసిన కాయిదాలు—
అప్పుడు బిజాపురంలో సరదేశముఖు మహబారతు
హొదా కలిగిన బిందుసుల్తా అబదేను కొకను
మా..షా ఉండేవారు. ఇతను మొయిన వెనుక
ఢిల్లీ బాదుషా దినాలలో సరదేశముఖు

అప జలు ఖామ. ఉంటే ఇతనికి బాదుషా ఖా
(సు)స్తుబాబాలు పేరు వద్దా అందుకు కాన్పిం ఇదిగా..
మాలుకు నాత సుఖరు విచారణ ఉండేది. అప్పుడు
ఈ పేమకు తమకు స్వాధీనంలో కాగానే అప్పుడు
అతని తరపున దేశముఖులు అమాని తాలూకా
లకు వచ్చినారు. వాటి మంచి ంగా దేశంలో
దేశకులు కరణి.—

దేశముఖు- సరు నాదగాడు, ఈ మూడు ఒకటే
మొహం అని దరంగున్నా అయినది. దేశపాండ్యా
(సా)స్తుబమసందారు, కానుగోయి, కులకరణి, అని
మ్లేచ్ఛభాషా సంయుక్త నామములు. మిరాశిదారుల
ముమపు పూర్వం వాయి పేమలలో ఉన్నట్టే
ఇక్కడ కలగి ఉండేవారు. షల్లమ విచారణాకర్త
దేశముఖు. కరణాల లెక్క విచారణ చేసేది
దేశపాండ్యా. కా(నా)ముని అంటే సాల్గు జవాబు
మామూలు నాలు(సా)లులో. నాలు మామూలు
సాలు అవదాకు ,ఖా... దాలు తెలిపి చెప్పేది.

ఈ ప్రకారంగాను పూర్వం నాలకాండ బిబా
పురు సుబాలలో ఉండే మామూలు ఈ శిరా
అమాని పర్గణాలకు కలగజేసినారు. ఈ పేరుల
నేటివరకున్న మొసులాను రాంయదుర్గం నగరం
దుర్గం ఇత్యాదివి సం....

౨౭౨ ఈ (.ఫ)లాలో గామామ గ్రామములకు..(అప్పలు)

..... నీరావరిలో పండేది.—

చెరుకు, వడ్లు, బొన్నలు, పసుపు, వామం,
కొతిమీర, సొప్పు, ఎర్ర ఉల్లి గడ్డలు, తెల్ల ఉల్లి
గడ్డలు, మిర్చి, గోధుమ, శనగలు, వక్కలు,
ఆకు తోటలు.

చెట్టిరాల్లో పండేది:- రాగులు, కొర్రలు, సోద
మలు, సామ్పలు, ఉద్దులు, ఖామలు, ఆముదాలు,
ఉలవలు, కుసుమలు, జొన్నలు, స.జ్జలు. పెసరు
ఈ... శనగ....

ఇందులో అప్పలు భూమికి ఖండికి వా
భూమి గి సుమారు వక్కలు ౧౫౦౦ చెట్లకు
భూమ.... చెట్లు గి ౧౦|౨ ౨౦౪ బొప్పున
ఇ(స్తున్నా)రు. తమలపాకులు కాలువల మీద గుత్త
విస్తరాష... రు. కాలువ గి ౯ నిజ గుత్త కల
కల॥ కల॥। బా॥ ఇస్తారు. కాలువ గి గుట్టల
తిగెలు పూర్తేది. ఇందుకు భిన్న భిన్న విధాలలో
ఉంటుంది.

ఈ ప్రకారంగా ఉన్న నేమ మాయిదరల్లో
ఖామకు స్వాధీనానకు (వచ్చి) వంతలో అనేక షాలు
సావేగాండ్ల జమ్మాన్నే ఉంచి నేమస్య విధాలా
పేషుకష్ష గాక వాండ చేత సొకర చేయించు
సం తమస్పష్టలో వి మామూలు గా ఉండి అవాములు ప్రకారం ... కి
కొని దేశం...|చూచుకుంటూ రాజ్యం చేసి
పోయిన వెనుక అదాలతులో టిపూ సుల్తాను

అధ్యక్షుడై మునుపటి కాయిదాలు చెలావత్తున్న
అతనికి పసందు గాక రాజ్యం చెలావత్తున్న
అయిదేసి వేల వరహాలకు తాకీదులు.. అందుకు
అమలు ౧ శిరస్తాలు గుమాస్తాలు కొందరు, వారి
కింద తరఫుదారులు వారికి అరవణం బ...
తాలు ౬ మాస్తాంతరం ౩ సాలు ౧ సరాభు ౧
ప్రతి ప్రతి తాలూకాలకున్న ఈ వరుస స్వరూపం ... ఇరువురు
మునిషీ ౧ మషాలు ౧ షరిశి శిర... ఇతనికి
గుమాస్తాలు ఈ వరుసను చేసి దేశం ఏలావత్తు
విశ్వామిత్ర సృష్టి చేసినాడు.

కర్నాటక దేశాలలో నాదిరేలకు జీతం
లేదు. ఇతను గుత్తదారుడు గనుక అంతం నష్టం
కొద్ది. నొప్పి వస్తే అతనే ఉండ చూచుకునేది. మిక్కిలి
వస్తే సర్కారుకు ఇచ్చేది సుంకం... ౧ గ ౩ గళ
అమానీ ఉంటే ఇచ్చేది. అరవణం... ౧౮౪ ౪౨
౪౮ ౪, ౧౦ ఇస్తారు. ఈ రూ... దుర్గ పారుపత్తే
గారికి అమలు దారుకు నెలకు ౧౦ గుమాస్తాలు
౨ శిరస్తె ౫ మునాసిబు కొద్ది ఇస్తున్నారు.

తాకీదు ఖచేరికి — అమలుకు ౧౦ శిరస్తా
౫ గుమాస్తా
కు ౨. మునిషీ ౨ శాల్కి ౮ సరాభుకి ౮
అరవణం పెద్దాకి ౬ నాంతు.. సుంకదారులు
అందరు గుత్తలు.

పెద్ద అసబు కచేరికి అసమ౧కి ౧౫౦,
౧౬౦, శిరస్తాలు ౧౨౫, ౧౩౦ గుమాస్తాలు

౧... మునిషీ ౧౮ శాల్కి ౧౨ సరాభు ౨
అరవణం తబ్బిరు బీరు బ్రారు ౧౪, కాభికి ౧౫
వీరు మునిషీలో ఉండి పంచాయతు విచారించు
తూ... శుక్ర వారం తరక గనుక నమాజుకు రాక
పోతే గుణాహ తీసేది. సులతాను దినాలలో
మాజారు నుంచి అసవులకు, అనవులు, అవిల్లాకు
అవిల్లా... తరపుదార్లకు రహితులకు వాసేది.

సుల్తాను దినాలలో నైనా ఇప్పుడు ఏదైనా
దేశస్థుల అందరూ కన్నడ... తరుపుదారుడికి
ఇస్తే తరుపుదారు అవిల్లాకు ఇచ్చి అవిల్లా
కన్నడంలోను హిందీ బిలాను రెండు ప్రతులు
వాసియిచ్చేది. సుల్తాను దినాలలో షౌరశ్మి
లెక్కల పూర్వకాలం నుంచి ఇప్పి అవి వెక్కలు
కన్నడంలోగాని దిళ్ళి... లాయి అయిన పిమ్మట
ఇంగ్లీషు షౌరశి వచ్చినది. అలంగీరు దినా-
లలో మహారాష్ట్రుల ఈ పేరుకు శివాజీ పేర్కొని
వచ్చిన నాటినుంచి మహారాష్ట్రం వారికి కలగ
ఉండే దినాని రాజుల ఉన్న మట్టుకు అరవణం
కంపెనీ పారవేకులు చెలావత్తు కన్నడం సర్కారు
ఖచేరికి హిందీని వాసేది.

పూర్వం బాలాఘాటులో సంస్థానికుల
దినాలలోను వారివారి ముద్ర చెల్లుతూ
వచ్చేదినాని, సుల్తాను దినాలలో మయిసూరు

సీమలోని ఏ వరహాలు వచ్చినప్పటికి అందుకు మా
... కారం కంటే రాయి రూకలు లెక్కలో కట్టు
కునేది. నగరం సీమలో మాత్రం ఎప్పటికి
ఇక్కడి వరహాలు లెక్క.

పూర్వం రకరకాల నక్క లెక్కలు కట్టేది
త్రా
కాల మీద, తాటి ఆకుల మీద వ్రాసేది కాని
తురక్కలు వచ్చిన నాటి నుంచి కాకితాల మీద
ఖరా అయినది. కాబట్టి తంగా ఉండేదానికి
దానపత్రాలు తామ్రమే కాని కాగితాలు లేదు.
కాకితం తుర్క మాట. ఈ భాష పుట్టే వరకు
కాగితాలు లేవు. కనుక యిందుకు వేరే భాష
27- పుట్టలేదు. నాటలో కర్నాటకం మానుపు చెప్ప
బడిన కాయిదాలు తప్ప వేరే మానాలు లేదు.

బిజాపురం పట్నము పాదుక్రిందను ఈ ప్ర-
కారం జరుగుతూ రాగా యింతలో ఢిల్లీ నుంచి
పాదుషాహి పొందు ఆలంగీరుకు ఫక్కీరా
నఫరుకు వచ్చి బిజాపురం పేటలో ఉన్న
ప్పుడు ఆ అవాంతర దినాలలో ఇక్కడ పాలెగారుల
ఫసాదు విస్తారం అయినంటే గోలకొండ
తానీషా వజీరులు అక్కన్న మాదన్న గారి
తరఫున పాదివే లింగప్ప అంబాజి నారాయణా
రావు మజ్మూనుదారు ఈ సీమ బందోబస్తుకై పంపు జా
సమేతు వచ్చి పాలెగారుల ఫసాదు తాబా

హతా
కాలలో వెనక్... చేసి తాలూకాలు స్వాధీనానకు
తెచ్చుకుని ఖాయిదా బాకీలయిన తమ తరఫు
నిబాంధాలు బాపన్నలు... ఇక్కడ ఉన్న పూర్వం
వారు ఫలానా వంశం చెప్పి వందున తమవారికి దేశ
దేశపాండ్యా దేశముఖి కానూనుగో... వగైరా
హిగ్రదమాతులు ఇచ్చి వంతల్లో అంబాజి నారాయణ
రెడ్డినాన్నతకు మెచ్చి వంశపారంపర్యం వసహిం
దారులు అంటే యినాంతు చేసినంతల్లో
ఉల్లిపు బహు కుటుంబి కనుక ఏదైనా మిరాశి
సంపాదింప వలెనని మా బాపరుకు అర్జీ చేసి
పెనుగొండకు దేశపాండ్యా ౨౮ తనసేర
సన్ ౧౦౮౫ ఫసలీలో తెప్పించుకొనెను.

అనంతరం ఆలంగీరు పాదుషా బిజాపురం
సాధించి గోలకొండ తీసుకొను... వగైరా
లవాయి లేనుక అవరంగాబాదు దగ్గర ఖా విడి
చేసినప్పుడు మా బాపరు గుమాస్తాలు అయిన
చి॥ తిమ్మనా రుద్రా బిమనా యిద్దరు అన్న
దమ్ములు ఉండగా రుద్రా బిమనా బిజాపురం
కిరాసంబా... కాబట్టి యి సన్ ౧౦౮౩ ఫస
లిలో ఇచ్చి సన్ ౧౧౧౧ హిజరి అయిన సన్
౧౧౦౬ ఫసలీ అయిన శ్రీ శాలివాహన శక
వరుషాలు ౧౬౧౮ అయిన ధాత సంవత్సరమందు
ఆలంగీరు చచ్చిపోయెను.

అనంతరం అలంగిరు కామాళ్ళు అపారం
దుష్టా కాంక్షలు దినాలలో చింతాచిమునకు
కిరా సుబాబు దేశమునకి ఇచ్చితే ఇతన్ని సుబా
బందారి పత్నికి ఖాసింఖాను ఇక్కడ ఉంచిన
కాచి పక్షులు బాదుషా వెంట పోయెను. సాలటు
బందారి పత్నికు ~~ఖాసింఖాను ఇక్కడ ఉంచిన~~
అరకాటి దిక్కుకు పోయినంతల్లో అక్కడ
.... లో బహదరుషాహి ఖాయిదునించి
విడిదల (అయినచ్చి) అన్వర్దుఖాను చిక్షులను
ఉద్దరిచి కర్ణి దేశం స్వాధీనానకు తెచ్చుకొనెను.
అంతట చింతాచిమనా కాదుకు నవాబాంయిడు
తిరాకు దేశముఖు అయి విలచి ఉండెను.

నాటినుంచి వేరు పెను గొండవారి బంధువులు గమనక వీరి సమీపంయం వారికి వారి సమీపంయం వీరికి ఉండి నేటివరకు జరిగి వస్తున్నది.

అదినాలలో ఈ అవాని తాలూకాలలో పెనుగొండ దేశమును అర్కాట్... నవాబు మమ్మదు ఈ పేను ఇజారాకు ఇస్తే వద్దు మమ్మదుల తెలంగాణ చేబందాల బస్తా ఉంటుంది- అని కొందు మమ్మదు బిబిగాను సంయమాన్ని చేసి భూములకు కాలతల అవాని పరగణాలలో నిషేధం చేయించెను.

అందుల సంగ్రహం-

భూషిణీ ఈ చెరువు -
౨౨ మాళ్ళ పట్నం - పెరుగుదం. ఈ గడుల
పూర్వం పశ్చిమంగా ఉత్తరం దక్షిణం.... అయితే
కుంటల 3౦కి కుదురు ౧ కి చతురస్రమాం మాళ్ళు
౧౪౫౨౦ చా। కుంట ౧కి మాళ్ళు ౪౮౪ -
తర్వాత - నీరావతికి ౧౮ మాళ్ళ పట్నం గడ.
ఈ గడుల పూర్వం పశ్చిమంగా ఉత్తరం దక్షిణాలు
అయి... అయిన కుంటల 3 టికి చతురస్రమాం
మారకల ౭౨౦కి కుంట ౧కి 3౧౪ మాళ్ళ చా.
ఇది అవాని తాలూకు కొల్తలు

కొలు మమ్మదు చిహ్నాలు....

... మన మారెడు వ్యర ఉంటుంది. ౧ మనసబ దారుల అంటే.

౨౮౯ పూర్వం ఏ వ్యవహారముల వచ్చిన పట్టికి రాజుల విజయేశ్వర ప్రకారం పంచాంగాలు చేయించి ... కాని అన్నీ విచారించడం లేదు. ఈ పంచాంగాలు అన్నది సంస్కృతం. అయిదు నూరు కూడి విచారించిన పంచాంగాలు. ఈ ప్రకారం చేస్తే అందువల్ల అర్థం వస్తే పంచాంగం తెల్లది అదాలతం,

ఏ తద్విషయాన్ని బహుదూరం విస్తరించితే చదివే వాళ్ళకు అలసట కలిగిస్తు తాత్పర్యం తెలుసు ఈ గ్రంథం మాన్లేవాడు- ను గురించి అన్ని తరువాత సరుచేసి స్వల్పంగా

మాసింపబడ మానావది.

౧౮౦౭ సం. ఇది ఇంగిలీషు చేసి . . .

. . . .

మకెంజీ గారికి ఇచ్చినాను

– కావలి వెంకట బొర్రయ్య.

Copied by:
J. Sreedharan Murty
Telugu Pandit.
13-3-77.

Compared by
J. Sreedharan Murty
24-3-77.

T.A.K. Venkatach[illegible]
Sanskrit Pandit 24-3-77.